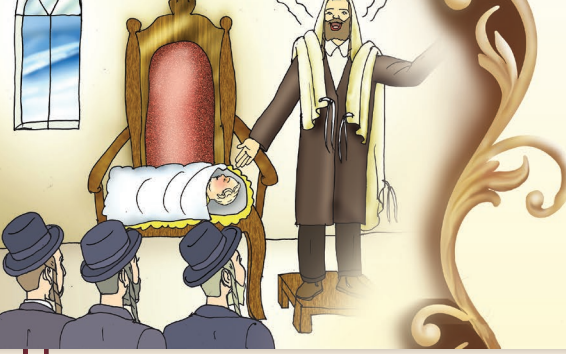

מתיקות השבת

יו"ל ע"י ישיבת חיים של תורה - לובלין פניה"ק ירושלים ת"ו | בראשות הגאון רבי מנחם ברוך יאווע שליט"א תלמידו של מרן פוסק חזון בעל 'שבת הלוי' צוק"ל

◆ משיחורנינו של מורינו ראש הישיבה שליט"א ◆

מתיקות אומנות החזרה

"וְשִׁנַּנְתֶּם לְבַנְיָד." פְּרָשִׁיתֵינוּ בַּתְּחִלָּה כְּמָה פְּעָמִים מִצְוֵה "וְשִׁנַּנְתֶּם לְבַנְיָד", שְׁפָרוּשָׁה הַעֲקָרִי הוּא לְשַׁנּוֹת לְיַדֵינוּ אֶת חֲסְדֵי ה' שְׁעֲלִינוּ, שָׁהֵם נְסִים שֶׁנַּעֲשִׂים לְאָדָם בְּחַיֵּי הַיּוֹם וְיֻקְבָּעִים בְּדָרְךְ הַטֶּבַע, כְּדִי לְהַבִּיא אוֹתָם לְקִנּוּם אֶת מִצְוַת "וְאֶהְבֶּתְךָ אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ", שְׁעֲלִיָּה נְסוּב הַפְּסוּקִי הַנָּה אַחֲרָיו: "וְשִׁנַּנְתֶּם לְבַנְיָד".

וְכֵן מוֹבָאֵת בְּפָרְשִׁיתֵינוּ מִצְוַת "וְהִגַּדְתָּ לְבְנֶךָ", שְׁהִיא מִצְוֵה לְהַגִּיד וּלְסַפֵּר אֶת נִסֵּי יְצִיאַת מִצְרָיִם, שְׁלָלוּ בְּכָף הַמִּצְוֵה לְסַפֵּר אֶת הַנִּסִּים הָאִישִׁיִּים שֶׁמַּעַל לְדָרְךְ הַטֶּבַע שֶׁנַּעֲשׂוּ לְאָדָם. וְעַל הַהֲגָדָה מְבָאָר, שֶׁהַתּוֹרָה דְּבָרָה כְּנָגַד אֶרְבָּעָה בְּנִים: חָכָם, רָשָׁע, תָּם, וְשָׂאֵינוּ יוֹדֵעַ לְשַׂאוֹל. וְיֵשׁ לְהַבִּיז, מִדּוּעַ הַתּוֹרָה הִצְרִיכָה לְדַבֵּר כְּנָגַד בְּן רָשָׁע, וְכִי בְּרָשָׁעִי עֵסֶקְנִינוּ?!

וְעוֹד, שֶׁנֶּרְאָה שֶׁשְּׂאֵלֶת הַחֲכָם וְהַרְשָׁעִי הִיא אוֹתָהּ שְׂאֵלָה, שְׂאֵלֶת הַחֲכָם מוֹבָאֵת בְּפָרְשַׁת וְאֶתְחַנֵּן "מָה הַעֲדַת וְהַחֲקִים וְהַמְשַׁפְּטִים אֲשֶׁר צִוְּהָ ה' אֱלֹהֵינוּ אֲתָכֶם", וְהַרְשָׁעִי שׂוֹאֵל "מָה הַעֲבָדָה הַזֹּאת לָכֶם", וְלִרְשָׁע עוֹנִים פְּעוּנָן "בַּעֲבוּר זֶה עֲשֵׂה ה' לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרָיִם", שְׁמַדְבָּרִים אִתּוֹ עַל יְצִיאַת מִצְרָיִם, וְאֵלּוּ לִחְכָם עוֹנִים תְּשׁוּבָה שְׁנוּאִית לֹא כְּעוּנָן, 'אִין מִפְּטִירִין אַחֵר הַפְּסָח אֶפְסִיקוּנָן, וּמִדּוּעַ?

אל תאמר מחור...!

לְהַבִּיז זֹאת נִתְבוּנָן בְּדַבְרֵי רַשִׁי" (בְּפָרְשָׁה הַקּוֹדֶמֶת) שְׁקַתְּבָה עַל הַפְּסוּקִי: "וְהִיא כִּי יִשְׁאֲלֶךָ בְּנֶךָ מִחֹר - יֵשׁ מִחֹר שֶׁהוּא לְאַחֵר זְמוּן. כְּלוּמָר שֶׁ'מִּחֹר' אֵינוּ דְּנִקָּא לְמַחֲרָת, וְכִלְכִּיל בְּדַבְרֵי רַשִׁי" שֶׁלְּפָעֲמַיִם הַבֵּן הַחֲכָם (שְׁעֲלֵיו מְדַבֵּר פְּסוּקִי זֶה) רוֹאֶה אֶת אָבִיו שֶׁהוּא מִקְרָבִי אֶת קָרְבוֹ הַפְּסָח וּמְקַבֵּל אֶת מִצְוַת הַפְּסָח, וְרַק לְאַחֵר כְּמָה יָמִים אוֹ כְּמָה חַדְשִׁים הוּא מִחֲפָסִים לְשַׂאֵל מָה פֶּשֶׁר מִצְוַת

אֵלּוּ, וְאֶפְסוּק "כִּי יִשְׁאֲלֶךָ בְּנֶךָ מִחֹר" שְׁמַדְבָּר עַל הַבֵּן הַחֲכָם, אָנוּ לְמַדְיִם, שְׁלְפָעֲמַיִם הַבֵּן הַחֲכָם עַל־לָהּ לְהַתְּחַפֵּז חֲלִילָה לְבֵן רָשָׁע, מִפְּנֵי שְׂאֵבִיו לֹא מִתְחַסֵּס לְשַׂאֲלָה שֶׁבְּנוּ שׂוֹאֵל אוֹתוֹ, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַעֲדִיף בְּזַמְנוֹ הַזֶּה לְהַשִּׁיג עוֹד מִמוֹן לְכִיסוֹ, בְּמִקּוֹם לְרַדֵּת לְשִׁכְלוֹ שֶׁל בְּנוֹ וּלְשׁוֹחַח עִמּוֹ עַל הַקְּבָ"ה וְנִסְיוֹ, וְלִכֵּן הוּא דוֹחָה אֶת בְּנוֹ לְמַחֵר וְיֵשׁ מִחֹר שֶׁהוּא לְאַחֵר זְמוּן... עַד שֶׁסְּבֻלְנִתוֹ שֶׁל הַבֵּן פּוֹקֶעֶת וְהוּא נַעֲשֵׂה מִכָּף רָשָׁע, וְיַדְבֵּר זֶה צָרִיף לְהִתְהַרֵר לֹא רַק בְּבֶן מִמֶּשׁ, אֲלֵא גַם בְּאִשְׁתּוֹ אוֹ בְּחַבְרָו, כְּמוֹ שֶׁמִּצְוֵנוּ שְׂאִמְרוּ תח"ל (פְּסָחִים טו:): "שְׁמִצְוַת 'וְהִגַּדְתָּ' מִתְּקַבְּלָתָהּ גַם בְּאִשְׁתְּךָ אוֹ בְּחַבְרֶךָ."

תשובה ברוכה ונאה

וּבְזֶה יְבָאָר, שֶׁמָּה שֶׁהַתּוֹרָה דְּבָרָה עַל בֵּן רָשָׁע, פְּרוּשׁוֹ לְהַזְמִיר אוֹתְנוּ שֶׁלֹּא לְגֵרֶם לְבֵן לְהִיזוֹת רָשָׁע חֲלִילָה, שֶׁעַל פֶּן עֲלִינוּ לְהִזְדַּרֵּז וְלַעֲנוֹת לוֹ תְּשׁוּבָה וְהִגַּדְתָּ וּמִפְּרָשַׁת וּלְהַסְבִּיר לוֹ דְּבָרִים כְּהַתְּנוּ וְיָצִף אֶתְהָ הַקְּהֵל אֶת שְׁנוֹי הִבְנוּ שֶׁתַּעֲנֶה לוֹ "בַּעֲבוּר זֶה עֲשֵׂה ה' לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרָיִם" כְּלוּמָר שֶׁיֵּשׁ לַעֲנוֹת לוֹ תְּשׁוּבוֹת בְּרוּרוֹת וְנִאוֹת כֶּן לָךְ, שֶׁיִּקְרָהוּ אֶת הַשְּׂאֵלָה שֶׁשְּׂאֵל בְּפִיו וּבְשִׁנּוֹ, וְלֹא לְחִחוֹת אוֹתוֹ וּלְוִמֵר לוֹ 'מִחֹר' שֶׁהוּא לְאַחֵר זְמוּן, כִּי יַתְכוּן שֶׁיִּתְקַסְפוּ בְּלָבוֹ עוֹד וְעוֹד שְׂאֵלוֹת, וְהוּא יִמְנַע מִלְּשַׂאוֹל אוֹתָם אֶת אָבִיו, מִפְּנֵי שֶׁכְּבָר רָצָה שֶׁשְּׂאֵלוֹתָיו מִסְרִידוֹת אֶת אָבִיו וְאֵין לוֹ כִּפְּזֵי לְשׁוֹחַח אֶתוֹ עֲלֵיהֶם, וּמִפְּנֵי שֶׁהַשְּׂאֵלוֹת יִקְרָו בְּלָבוֹ וְלֹא יִהְיוּ לוֹ עֲלֵיהֶם תְּשׁוּבוֹת, הוּא

מתיקות הניסים

— מכתבים למערכת —

אש הלבנת פנים

שְׁמִי יוֹסֵף, בְּהִיזוֹת יָדָךְ כְּבוֹן עֲשֵׂר וְחַצִּי הַיְתָה לִי תּוֹפְעַת הַשְּׂמֵחָה נוֹרָאָה, וּבַעֲקֻבוֹת כָּךְ גַּם הַהִלִּיכָה שְׁלִי הַתַּעֲנוּתָהּ, וְהִיוּ יְלָדִים שְׁלַעֲנוּ עָלַי וְהִיִּיתִי מִתְבַּשֵּׁשׁ מִכָּף מֵאֹד. בַּחֲדִיר לְמַדְתִּי יַחַד עִם עוֹד שְׁנֵי אַחִים הַגְּדוֹלִים מִמֶּנִּי, הַגְּדוֹל יוֹתֵר - נְפִתְלִי, שֶׁהָיָה כְּבוֹן אַרְבַּע עֲשָׂרָה, וְהַשְּׁנִי - אוּרִיאֵל, הָיָה כְּבוֹן שְׁתַּיִם עֲשָׂרָה. כְּכֵל יוֹם נְפִתְלִי הַגְּדוֹל הָיָה חוֹזֵר בְּצִהְרִים בְּהִנְיָה עַל מְנַת לְהַבִּיא לָנוּ אֲרוּחַת צִהְרִים.

יוֹם אֶחָד הוּא הִגִּיעַ עִם מִנְהָ אַחַת וּמִפְּנֵי שֶׁהוּא מְצָא אוֹתִי יוֹשֵׁב לְבָדִי בְּכַתֵּהּ, הוּא חֲחָלִית לְהַבִּיא לִי אֶת הַמְּנָה וְיָצָא מִהַכְּתָה תוֹךְ כְּדִי שֶׁהוּא סוֹגֵר אֶת הַדַּלֶּת. כְּעַבוּר דְּבָרָה אֲנִי שׁוֹמַע מֵעַבְרֵי לְדַלֵּת אֶת אוּרִיאֵל אֲחִי שֶׁהוּא נִגַּשׁ לְנִפְתְּלִי וְשׂוֹאֵל אוֹתוֹ "איפֹה הֶאֱכַל שְׁלִי?" נְפִתְלִי עֲנָה לוֹ "הִיְתָה רַק מְנָה אַחַת וְהַבִּאתִי אוֹתָהּ לְיוֹסֵף".

אוּרִיאֵל כִּעַם וְאָמַר: לְמָה אַתָּה צָרִיף לְתַת לוֹ, הוּא בֵּין כָּךְ יוֹתֵר מְדִי שְׁמוֹן, תָּן אֶת הַמְּנָה לִי.... כְּשֶׂאֲנִי שְׁמַעְתִּי אֶת הַמְּלִים הָאֵלּוּ, הִרְגַּשְׁתִּי שֶׁהִלֵּב שְׁלִי נוֹפֵל מֵרֵב עֲגֻמַת נִפְשִׁי, וְהַתְּחַלֵּתִי לְכּוֹחוֹת מְבוּשָׁה בְּכִי אֵינִי. כִּי כֵּן זְמוּן שֶׁיַּעֲדֵי שְׂרָק חֲבֵרִי לוֹעֲגִים לִי עוֹד יְכַלְתִּי לְסַבֵּל אֶת זֶה, אֲבָל עֲקֶשׂוּ אֲנִי שׁוֹמַע שְׁגָם אַח שְׁלִי לוֹעֵג לִי וְלֹא מִרְחַם עָלַי, לֹא יְכַלְתִּי עִם זֶה.

אֶת הַמְּנַת אֲכַל כְּבָר לֹא אֲכַלְתִּי, אֲכַלְתִּי אֶת הַדְּמָעוֹת הַמְּלֻחוּחַת וְהַרוֹחַחוֹת שֶׁלְּגֹנִי מַעֲנִי בְּצִהְרֵי וּבְעֻגְמַת נִפְשִׁי נוֹרָאָה... כָּךְ לְמִשְׁךְ הַמַּשׁ דְּקוֹת רְצוּפוֹת שְׂאֵנִי בּוֹרֵכָה וּבוֹכָה, עַד שֶׁלְּפָעֲמַיִם שְׁמַעְתִּי קוֹלוֹת וּנְעֻקוֹת אֲיָמִים מִהַחֲצָה הַבְּכִי שְׁלִי נַעֲצָה וְנִגְשַׁתִּי בְּזִירוּת לְחַלּוֹן לְרָאוֹת מָה קָרָה, וְאֵז אֲנִי מִכְּחִין בְּאִחִי אוּרִיאֵל שֶׁהוּא מוֹטֵל עַל הַקְּרֻקָּע וְדָם זָבַב בְּפִנּוּי.

מִדָּה הִגִּיעַ לִשְׁמִי הַרְבֵּי שֶׁהָיָה תוֹרוֹן לְשִׁמּוֹר הַחֲצָר וְהוֹמִיו אֲנִשְׁי הַצֵּלָה. עַד שְׂאֲנִשְׁי הַצֵּלָה הִגִּיעָה, אֲנִי שׁוֹמַע אֶת הַיְלָדִים מְסַפְרִים אִיךְ זֶה קָרָה, הֵם סוֹפְרוּ שֶׁאֶחָד הַיְלָדִים בָּעַט חוֹק בְּכַדָּוָה הַכְּדוּר פִּגְעַת הַיֵּשֶׁר בְּרֵאוֹ שֶׁל אוּרִיאֵל וְכַתּוּבָאָה מִכָּף פְּנִיּוֹ נְחָבְטוּ בְּעַמּוּדֵי הַבְּרוּזֵל « המשך המעשה בעמוד ד' »

עלול חלילה להתרחק מדרך הישר ולהיות גגדר בו רשע, ורחמנא לצלן.

יבעל ההגדה אומר: 'אף אתה הקהה את שניו' ואפשר לבאר זאת על דרך מה שנאמר: "אבות יאכלו בסר ושניו הבנים תקהינה", היינו שהדעת של יראת שמים של האב היא גגדר פרי בסר, שאינו הגיע לכלל בשול ואינו ראוי לאכילה, שקמו כן האב אינו מוציא לפעל בפיו את הדעת של היראת שמים שקבלו, ואינו מאכילה לגניו, ומחמת כן "שניו הבנים תקהינה", היינו ששניו בניו קהים מהשאלות שיש להם בתורה ובמצוות, ואינו משיב להם עליהם תשובה.

וזה הפרוש 'אף אתה הקהה את שניו' הינו שאתה בעצמך אשם בכך שקהו שניו של בנך ונעשה מקך רשע.

אתה אחראי על עצמך

ומאיךך הנביא מזהיר בפסוק זה את הבנים, שלא נטען ונאמר שמחמת שבאבותינו אכלו בסר הינו שהם לא בשלל היטב את מדותיהם ולא למדונו דעת ויראת שמים, לכן השנים שלנו הבנים - קהות, ומדונונו אינם מתקנות, כאמרו: "מה לכם אתם משלים את המשל הזה... לאמר אבות יאכלו בסר ושניו הבנים תקהינה", כי כל אחד אחראי למעשיו ואינו יכול להאשים פאשר אביו אינו נוהג פשוטה, כאמרו בפסוק שלאחר מכן "הנפש החטאת היא תמות".

ועל כן הבן צריך לכבד את הוריו ולהזהר שלא לזלזל בהם גם פאשר הוא רואה שאינם נוהגים פשוטה, ויחפים לגדול בעצמו בתורה וביראת שמים וליסד את ביתו על דרך ה'.

והתורה מקארת שהתשובה שעלינו לענות לבן על שאלותיו, היא לספר לו על הקשויים שהיו לאבותינו במצרים, שהיינו עבדים לפרעה והקב"ה גאל אותנו משם, ודבר זה מלמדנו, שפאשר אדם רואה שגנו מתקשה בעבודת ה', עליו להסביר לו שגם לו בעצמו היה קשה בתחלת דרכו בעבודת ה', ולבסוף הקב"ה הוציא אותו וגאל אותו והביא לו טעם בעבודת ה'.

יבעל ההגדה מלמדנו לענות לבן החכם הפחלות הפסח: אין מפסיויו אחר הפסח אפיקומן, וזאת משום שלבן החכם ששואל שאלות מחפיות, ראוי גם לענות דברים מחפמים, כדי שייכל להעמיק בהם ולגלות בעצמו עוד הרבה דעת נוספת למה שהשיב לו אביו בתשובתו, וכמשמעות הלשון 'אפיקומן' - הוציא אכל, והינו שהבן החכם צריך להחכים בעצמו ולהוציא מדבריו אביו עוד ועוד דעת תורה ויראת ה'.

לכבוש את החמדה שבלב

בעשרת הדברות שבמשנה תורה נאמר: "לא תחמד אשת רעה", ואחר כך נאמר: "ולא תתאהו בית רעה", ואלו בעשרת הדברות שבפרשת יתרו מתחיל עם "לא תחמד בית רעה" ואחר כך "לא תחמד אשת רעה".

וצריך להבין מה סבת שניו סדר הדברים שביניהם? ועוד, שקאן אמר: "ולא תתאהו בית רעה", ושם נאמר: "לא תחמד בית רעה"?

ובפשטות הצד נוטה לומר שהסדר הנכון הוא כמו שכתוב כאן במשנה תורה, מושם שבכך הפסוק מזהיר קדם על "אשת רעה" שהוא הדבר החמור ביותר, ולאחר מכן מזהיר על "בית רעה" שדוה ועבדו ואמתו שוורו וחמורו וכל אשר לרעה".

חמדה נסתרת ותאהו גלויה

ויש לבאר שפיון שהחמדה היא בלב ואינה נפרת כלפי חוץ, לכן כלפי "אשת רעה" נאמר הלשון

"ולא תחמד", כי דרכו של האדם להסתיר את החמדה הרעה שלו, ואלו לגבי "בית רעה" וכו', נקט לשון של תאהו שהיא נפרת כלפי חוץ, כי האדם אינו מתבניש בכך שהוא מתאהו לביתו ולחפציו של החבר.

ובכפרשת יתרו התורה מתחילה ב"בית רעה", כי כך הוא הסדר של האדם, שבקטנותו הוא חומד קדם את ביתו של חברו, כמו שרואים זאת אצל

מתיקות החנוך השמימי

על כך במאמר: 'המסר מהאסונות הקשים'.

בציור שבכותרת הגליון: ר' אברהם עומד לקים מצוות ברית מילה, וקדם לכן, הוא מודה לה' ברבים על הנסים והחסדים שעשה עמו. כפרט על שחננו ה' בברכת "פרי בטןך" המוקרת בכרשתנו.

היאך בהנהגה זו הוא מונע את בניו וחבריו מלהיות רשעים?

על כך במאמר: 'מתיקות אונמות החנוך'.

בציור שלמנינו: רואים הריגות שעלולות להתקיים ח"ו על ידי 'דומם צומח מי ומדבר': ר' שמואל יושב בביתו ועומד לשתות מהבבוק שלידו, ואינו יודע שבתוכו יש נוזל של צמחים רעילים (ומסח). לידו עומד אדם שנוהג שלא פשוטה ושופך את דמו בעלבונות שמעליב אותו (מדבר), עוד נכר בציור גוי רשע שמתהלה ברחוב וזומם לפגע ולהזיק לבני אדם (ס). ומהצד רואים מכונת כביסה שהחליקה מהגג ועלולה להרג את התינוק שמתחתיה (ויסס).

היאך המארות הללו קשורים למה שארע בנימים האחרונים?

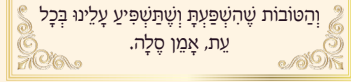
עצות מתוקות

אמרו במשנה (תקט"ו, א), שחיב אדם לברך על הקעה מעין הטובה, ולכן פאָשר באַ לאַדס צער קטן; קבל אותו באהבה ויאמר לה; שאם הצער הזה הוא במקום צרות גדולות וקטנות כגון במקום גזירת מיתה משנה וכדומה, עליו או על אחד מבני ביתו ח"ו, אני הוא מרצה שהצער הזה - שהוא קטן ביחס לצרות הגדולות - יתקיים עליו, כל ימיו שמכרח הדבר שהוא יתקיים על מנת לכפר מעליו את הגזירה הרעה הגדולה, ובכך נקרא שהוא 'מברך על הקעה', מפני שהוא מבין שהיא 'מעין הטובה', הינו שהוא מבין שהצער הקטן הזה הוא מעין דבר טוב, כך שעל ידו הוא זוכה לטובה, להנצל מצרות גדולות וקטנות.

מתקנות שיחי

רבנו של עולם, רחם עלינו והצילנו מכל גזרות קשות ואכזריות, שלא יבואו עלינו שום אסונות לא על ידי בני אדם ולא בשום דרך אחרת, ואם נגזרו עלינו גזרות רעות, תחליף לנו אותם בצער קטן שיהיה במקום הצער הגדול, וברחמיך הרבים תקל עלינו גם את הצער הקטן, ונכנו לשמח אותך בכל מעשי יידינו, עד שתתהיה כל כך מרצה בנו ולא יגזרו עלינו שום גזרות רעות, אלא רק גזרות טובות ומתקות, ונוכח לבדך תמיד מתוך ההדאה והכרת הטוב על החסדים והטובות שהשפעת ושתישפיע עלינו בכל ימינו, עד תמיד.

אבות וזקני' המובאים בגמרא (ריש ב"ק), שהם השורו בבור המבועה וההבער; 'השור' הוא מיתה על ידי 'חיי', והוא בגדר מיתה 'הרג'. 'הבור' הוא מיתה על ידי 'דומם' והוא בגדר מיתה 'סקילה' שנגעשית על גבי ידי 'פילה' מקומה גבוהה כמו לתוך הבור.

'המבועה' שלשיטת רב בגמרא - הוא אדם המזיק, הוא מיתה על ידי 'מדבר' שהאדם מדבר בפיו דברי הלבנת פנים וגזרים כגון בהריגות, ולפי שמואל שמבועה הינו 'שור' נימצא שמבועה הוא בגדר מיתה 'חנק' כי לפי האמור; באר שרמוז במבועה סוג מיתה של חנק שנגעשית על ידי אכילת מאכלים בפה ובשנים שגורמים למיתה האדם בחנק רח"ל. 'וההבער' שהוא איש הוא פנגד מיתה על ידי 'צומם' כי בדרך כלל האש מנזקת על ידי שניאחזת בצמחים ובקורות הפתים והוא מיתה 'שרפה'.

והסבה שיה' מביא הריגות בכל מיני דרכים שונים שפאלו, היא מפני שאם היו הריגות רק דרך

האשה השוו לעבד ואמה, ועל פן שם הזיהים משה בתחלה שלא לחמד את בית החבר, כי בקר הנה להם יותר נסיון, ולאחר מכן הזיהים בלא תחמד על האשה תוך כדי שהוא מסמיק אותה ל"עבדו ואמתו שורו וחמורו".

אבל במשנה תורה שפאמר לאחר ארבעים שנה שהיו עם ישראל במדבר ובהם עסקו בתורה, אזי הם כבר היו יכולים להבין את ערכה הגדול של האשה, לכן משה רבנו מקדים להזכיר להם את האשה לפני שמזכיר את הבית עבד ואמה, ובכלל זאת הוא מפריד את האשה מה'עבד ואמה', ואף בין האשה ל'בית' יש את האות 'ס' כסיים פרשה המפריד בין האשה לבית, ללמד שהאשה חשובה יותר מביתו של האדם ויותר מעבדו ויותר מכל קנין וחפץ אחר של האדם.

המסר מהאסונות הקשים

שהלבין אותו (ב"מ נח), וכן על ידי דבורו של המושל נעשים הריגות, שעל פן המנהיג נקרא דבר, כמאמרם (סנהדרין ה): 'דבר אחד לדור', מפני שכחו של המנהיג הוא בדבור פיו. וכמו שרואים שמלכי איראן לבנו והפולשתיים מאמינים בפייהם להזיק לעם ישראל, ואם נדמה לנו שרק בני ישראל הללו הם בעלי מדת רציחה, ה' מראה לנו דעת במלחמה האמה שבין מדינת רוסיה לאוקראינה, וזאת בסבת 'דבור' פיו של המושל פוטין, שהוציא מפיו את רצונו לכבוש לעצמו את מדינת אוקראינה, שבעקבות כך נעשים שם רציחות איומות, ובכך רואים את מדת הרציחה שנקמת גם אצל מלכות אדם.

ולעין האדם נדמה שהעריצים הללו הם המחליטים את מי להרוג, אבל האמת היא שלבם מסור ביד ה', וה' מניע את פיהם לטב ולמוטב, וכמו שאומר שלמה מלכנו (משלי כא א): "לב מלך ביד ה' על כל אשר יחפץ יטוו", וכמו שרואים שה' שלט על פיו של בלעם הרשע, והפך את פיו לברך במקום לקלל.

ועוד שדרך המדבר מתקיימים כל הריגות, שכן סבת כל הריגות דרך דומם צומם וחי הם בסבת הדבורים הרעים של לשון הרע והלבנת פנים, ואמרו חז"ל (חולין טז): על הפסוק: 'תולה ארץ על גלימה' אין העולם מתקיים אלא בזכות מי שבוים את עצמו בשעת מריבה, שגורם בקר לבלום את הגזרות הרעות, ונראים הדברים שהאוטובוס שהתדרדר והרג בסבת אבוד הבלמים, בא מן השמים לעוררנו להשתמש בכח הבלימה שגפנשונו ולבלם את עצמנו בשעת מריבה.

ארבעה יסודות של אבות זיקון

וסוגי הנהגות שמיים הללו רמוזים בארבעה

הילדים שהם חומדים חפצים שרואים בבת חברה, ולאחר מכן פאָשר האדם גדל באים לו נסיונות של חמדה של עברה, רחמנא לצלן. ובזה אזה התורה ללמדנו, להרגיל את ילדנו כבר מקטנותם שלא לחמד ושלא להתאווות לזברים שרואים אצל ילדים אחרים, כי אם הלך יתגדל כבר בקטנותו שלא לחמד חפצים שיש לחברו, יהיה לו קל יותר כשיגדל להתגבר על חמדה של זברים אחרים.

מה יותר חשוב לך?

ובסבת שניו הסדר בלאוים אלו בין פרשת יתרו למשנה תורה, יש לבאר, שמפני שפרשת יתרו נאמרה בסמוך ליציאת מצרים ואז עם ישראל עדיין לא הספיקו כל כך לעסק בתורת ה', לכן הייתה להם הערכה לבית יתרו מאשר לאשה ואת

"והיה אם שכלת תשכח את ה'... העדות בכך היום כי אבד תאבדו". אמרו חז"ל (תבואות ל): אע"פ שבטלו סנהדרין דין ארבע מיתות לא בטלו. כלומר שאע"פ שפיוס אין את סנהדרין שנקימו דין ארבעת מיתות בית דין כמי שמתחייב בהם, בכל זאת הדין של ארבעה מיתות אלו מתקיימים מן השמים גם פיוס.

וארבע מיתות בית דין מתקיימים בד' חלקי הברואים: דומם, צומם, חי, מדבר, שלפעמים ישנם הריגות דרך 'דומם' כמו האוטובוס שהתדרדר בלב עיר הקדש וירושלים, פאָשר לא תהיה בו שום אדם, ואפילו הנהיג היה מוחצה לו, אם פן ההריגה הייתה על ידי דומם בלבד, וזה בגדר מיתה 'סקילה'.

ולפעמים ישנם הריגות דרך ה'חי', כמו מה שלאחר מכן ארע לדאבוננו שוב בעיר הקדש, הרג וחבלות דרך פן מעוטים מחבל ימשי, וזה בגדר מיתה 'הרג', וישנם הריגות דרך 'צומם' שאדם נהרג על ידי אכילת מאכלים לא בריאים, או שחנק דרך מאכל שנתקע בגרונו ל"ע, וזה בגדר מיתה 'חנק'.

ולפעמים נהרגים במיתה 'שרפה', כמו השרפות שארעו מספר פעמים בשנים האחרונות, והרגו אנשים וילדים רח"ל, או שברחמים עצומים 'פלה' ה' את חמתו על העצים והפרמים והשרפה כלתה ממון במקום לגבות נפשיות, וגם זה נקרא בגדר דין מיתה 'שרפה', כי שרפה כזאת גורמת לעניית 'העני חשוב פתות' (עי"ה).

סבת כל ההריגות

וישנם הריגות על ידי 'מדבר', והן דבורי הלבנת פנים הנחשבים פאלו שפך את דמו של מי

ה'חי' שהם בני אדם רוצחים, היו טועים לחשב שההריגה היא רק בספת אותו רוצח, שהרי ה' נתן את פח הפחירה לאדם והרוצח הזה בחר בבחירתו להרוג, לכן ה' עושה הריגות גם דרך דומם, כדי שהם יזכירו שההריגות והאסונות לא נעשות בעקבות האדם שהחליט להרוג, אלא מאת ה' כדי לעוררנו בתשובה.

התקווה לאסונות

וגם בזה לפעמים האדם טועה וחושב שהדומם הרג בעקבות שהוא חפץ מסכן המועד לפרענות, כמו האוטובוס שהרג מפני שהבולמים שלו

שקלם הם מאת ה' שעשה ש'דרךן להיזק' בכדי שנתעורר להבין ש'שמירתו עליה' - שגדנו הדבר להציל מהמפזיזים האלו, על ידי ש'נשמר את פוח ה'מדבר' שלנו ונשמר מהיצר הרע של הלבנות פנים ושאר דבורים אסורים ומעשים רעים.

ובתקווה לארבעת אבות הזיקין הללו (של ארבעת חלקי הברואים ושל ארבעה מיתות בית דין כנ"ל), תקנו חז"ל את ה'ארבעה הצריכים להודות', כי פשמודים לה' על חסדיו ומבינים שחינו תלויים בידיו, מבינים גם שקל אסון שיעשה רח"ל הוא רק מאת ה', ומבינים שעלינו לשפר את אורחותינו וכן נציל מגזרות רעות.

לא היו תקינים, לכן ה' מביא לפעמים הריגות גם דרך צומח שאדם נחנק ממאכל או שגהרג דרך אכילת מאכלים המזיקים או רעילים, וכן לפעמים ה' מביא הריגות דרך שרפות אש ובכל מיני דרכים אחרות, כדי להראות לנו שפסות ההריגות אינה רק בגלל בני אדם רעים או רק בגלל הקלקול שהיה בחפץ הדומם וכדומה, אלא רק מאתו יתברך.

במצא, שלא ראי ההריגות דרך החי כראי ההריגות דרך הצומח, ולא ראי ההריגות דרך הצומח כראי ההריגות דרך הדומם, שקל אהד מהם מלמוד לקח נוסף, והצד השווה שבהן

שהיה. כשראה זאת הרופא, שחווית אינה כשל שומר תורה ומצוות, התפעל ואמר לאוריאל: בורא עולם אוהב אותך.

קעת אני נשארתי עם מראה משנה ואוריאל חזר להראות כאחד הילדים וחזר לחידה בערב הבר מצוה של אוריאל היה לי נסיון להסתפל עליו בקנאה ובצרות עין על כך שהוא נצל מהבושה ואני נשארתי מביש. מכיון שאבי נסע אתנו לקבר רחל לקראת הבר מצוה, שפכתי שם את שקונו לבי לפני ה' ואמרתי: רבוננו של עולם, כמו שרחל אמנו ותרה לאחותה, כך אני ותרתי לאחי ומחלתי לו, בבקשה תטיב גם לי שאתרפא מההשמה המיגרת שיש לי, כי הדבר מעיק עלי ומביש אותי מאד.

בבר מצוה התגברתי בכל כחי לשמוח בשמחתו של אוריאל, אמנם הסבל המשיך ללוות אותי למשך תקופה לא קצרה, אך הקב"ה לא עזב אותי, ולאחר הבר מצוה שלי, אבי קבל טלפון מאחד מחבריו שהשתתפו בבר מצוה וראה לראשונה את הבגיה שלי, וספר שקרוב משפחה שלו סבל מבגיה זאת, ולאחר חפוישים רבים מצאו טפול שהועיל לו. אבי קבל ממנו את הפרטים ואכן טפול בי בטפול היה וברחמי ה' הגדולים התרפאתי ושכתי גם אני להראות כאחד האדם. **י. מ. פ. בית שמש**

כשמעתי מחוץ לחדר את הדברים הללו שהם משוחחים, הוודתי לחמק לסלון, כעבור רגע נפתלי הגיע אלי לסלון, התישב לידי ובקש ממני לבא לבקר את אוריאל. פני האדמו ושמתתי, נפתלי שאל אותי מדוע אני לא רוצה לגשת לבקר אותו, ואז לא יכלתי להתאפק ותוך כדי כבי אמרתי לו 'שמעתי כל מה שדברתם עכשו, וגם בחידר שמעתי מה שהוא אמר עלי באותו יום, לא יכלתי לאכל באותו יום, אכלתי את הדמעות של הצער והבושה...' הורדתי את ראשי על היד ובכיתי.

נפתלי נתן לי להתאושש וכנראה באותם רגעים הוא נגש לאוריאל ואמת לו שאכן שמעתי את מה שהוא דבר עלי, לאחר מכן, כאשר כבר התאוששתי, נפתלי הכניס אותי אל אוריאל, כשננסתי לחדרו הוא החל לבכות, אמרתי לו: אוריאל, אני מוחל לך רק אני רוצה שתבין כמה זה פוגע לדבר ככה על אח ובכלל על מי שיהיה, אוריאל אמר הבנתי את זה ואם לא ברצון, אז בעל כרחי, משמים נתנו לי מכה כזאת שנתנה לי להבין את זה.

אחלתי לו שה' ירפא אותו ושלא ישאר לו שום זכר ושום צלקת למכה שהוא קבל. בימים שלאחר מכן, בס"ד דוד שלי הציע לאבי על משחה מיוחדת שמעבירה צלקות, אוריאל השתמש בה והצלקת עברה, והאף חזר להיות ישר כמעט כמו

המושך מתיקות הניסים שיעמד שם, שבראשו עמד חוד חד ומסך.

לקחו את אוריאל לבית החולים והוא חזר הביתה עם תחבשת באף. מאז אוריאל לא רצה לחזר לחידה, באחד הימים כשחזרנו מהחידה, נפתלי אחי הגדול נכנס לחדר שבו אוריאל שכב, ובלי שהוא הבחין, אני עמדת מאחורי דלת החדר והקשבתי להכל, נפתלי שאל את אוריאל: מדוע אתה לא חוזר לחידה, אוריאל ספר לי כך: שאלתי את הרופא שטפל בי וחיבש לי את האף האם הכל יעבר והוא אמר שלא תהיה ברירה ותשאר לי צלקת גדולה באף וגם האף ישאר עקם, אני לא מסגל לחזר לחדר ולסבל את הבושות האלו.

נפתלי שמע את דבריו ואמר לו: אוריאל, אויל תחשב מה לדעתך גרם לך משמים את הנזק הזה? אוריאל השיב: מנין לי לדעת, ישנם הרבה דברים לא טובים שעשיתי שיתכן שבגללם נוקתי. נפתלי אמר: לא, אני מתכוון שתזכר מה עשיתי רגע לפני שקרה לך הנזק הזה.

אוריאל נזכר והבין שנפתלי מתכוון להזכיר לו את מה שהוא בזו לי ואמר עלי שאני 'בין כה שמן' ולא צריך לתת לי את מנת האכל, והשיב: הרי יוסף לא שמע מה שדברתי עליו.

תולדות ההודות

להודות על כל רפואה מחלי או פצע גם כשהוא חולי ופצע קטן, וכן יש להודות לה' שנתן לו דעת להשמר בכל עניני הבריאות, ולהפנע ממאכלים וממושקים שגורמים לאדם להיות חולה. תולדה של 'מי שהיה חבוש בבית האסורים' - שיש להודות לה' על כל מגבלות שהיתה לו ונצל ממנה, כגון שהיה מגבל בטרדה של חובות וכדומה.

שלא ארע בה טביעה או כל נזק אחר ח"ו. תולדה של 'הולכי מדבריות' - שיש להודות לה' גם על כל נסיעה בעיר וכל שכן מחוצה לו, שלא נזקו בה, שהרי אמרו חז"ל (קהלת רבה ג א): 'כל הדרכים בחזקת סכנה'.

תולדה של 'חולה ונתרפא' - שיש

כשם שבזיקין יש ארבעה אבות נזיקין ויש להם תולדות של היזק שראוי להשמור מהם, הרי שמרבה מדה טובה ממצות פרענות וישנם תולדות גם לארבעה הצריכים להודות, שמן הראוי לנו להודות לה' גם עליהם, ונבאדם בסיעתא דשמיא:

תולדה של 'ורדי הים' - שיש להודות לה' גם על כל רחיצה בים או בבריכה,